

Dintlhatheo tsa Tlhahiso tsa Motheo¹

Selelekela

Dipehelo tsa tshebetso bakeng sa dintlhatheo tsena di thehilwe ho [SAOSO Standard for Organic Production and Processing](#). Maemo a SAOSO a hlalosa temothuo ya okanike jwaloka mokgwa wa sistimi e felletseng o theilweng hodima mekgwatshebetso e itseng e lebisang ho ekhosistimi e tshwarellang, dijo tse bolokehileng, phepo e ntle, tlhokomelo ya bophelo ba diphoofolo le toka ya setjhaba. Kahoo tlhahiso ya okanike e ka hodimo ho sistimi ya tlhahiso e kenyeletsang kapa e sa kenyeletseng ditlhahiso tse itseng. Boemo ba SAOSO bo ngotswe ka tsela eo bahlahisi ba lakatsang ho latela Boemo boo ba ka bo sebedisang sebakeng sa ho fuwa setifikeiti ha motho wa boraro, Disistimi tsa Netefatso ya ho Nka Seabo (Participatory Guarantee Systems-PGS). Temothuo e Tshehetswang ke Setjhaba (CSA), kapa boitlamo feela.

Boemo bona bo hlalosa dintlha ka botlalo tse dumellwang le ditlhahiso tse thibelwang, ditlhaloso tse thekenikale tse fapaneng le dibehellwathoko tse eellwehang. Dintlhatheo tse ka tlase mona di tsamaellana le maemo ana, **mme ha di a lokela ho shejwa jwaloka tse di nkelang sebaka**, empa e le moralo wa tlatsetso; o ngotsweng ka puo eo bankakarolo bohle ba ka e utlwisisang, ka moya o motle wa ho nka seabo le boitshwaro bo botle – metheo ya sistimi efe kapa efe ya tiisetso ya bonkakarolo.

Tlhaloso ya temothuo ya okanike Definition of organic agriculture

PGS e sebetse kahara dintlhatheo le ditataiso tsa IFOAM–Organics International mme kahoo e sebedisa jwaloka tlhaloso ya yona ya temothuto ya okanike:

“Temothuo ya okanike ke sistimi ya tlhahiso e bolokang bophelo bo botle ba mobu, diekhosistimi le batho. E itshetlehlile ho mekgwatshebetso ya ekholoji, bayodaevesithi le disaekela tse lokiseditsweng maemo a lehae, ho ena le tshebediso ya dikenyo tse nang le ditlamorao tse mpe. Temothuo ya okanike e kopanya setso, boiqapelo le saense ho tswela molemo tikoloho e abelanwang mme e phahamisa dikamano tse se nang leeme le boleng bo botle ba bophelo ba bohle ba nang le seabo.”

Dintlhatheo tsa Kakaretso

1. Tsamaiso ya Ekhosistimi Ecosystem Management

Polasi ya okanike ke elemente e kahara tikoloho kapa ekhosistimi. Tsamaiso e tsitsitseng le poloko ya sistimi ena ke ntlha ya bohlokwa ya tlhahiso ya okanike. Tshebetso ya Tsamaiso e lokela ho kenyeletsa:

- Tsamaiso ya lefatshe le bolokehelang² – diketso tsa ho senya le ho tjhesa bakeng sa ho fumana lefatshe di keke tsa dumellwa.*
- Mekgwabo le dibaka tse hlokolosi tsa ho tswala bakeng sa dinonyana le diphoofolo di lokela ho sireletswa Wetlands and critical breeding grounds for birds and animals must be protected.*
- Mobu o so lengwe le meru di lokela ho sireletswa.*

¹ E thehilwe ho Bryanston Market PGS Basic Production Principles (Phupu 2018) mme e ntjhafaditswe ke ditho tsa komiti tsa PGSSA le SAOSO le ditsebi tsa sektara (Phato, 2022)

² E bolokehang e bolela: Ho fihlela ditlhoko tsa kajeno ntle le ho bea tsietsing bokgoni ba meloko e tlang ya ho fihlela ditlhoko tsa bona; ho baballa botsitso ba ekholoji ka ho qoba ho fela kapa ho senyeha ha mehlodi ya tlhaho. (IFOAM: Organics International 3.0)

- d. Haeba dihlahiswa tse kotulwang di le hlaha, dibaka tseo tsa kotulo di lokela ho rekotwa ka ho hlaka le ho kenngwa ditokomaneng mme diketso tsa kotulo di lokela ho etswa ho ikamahantswe le dintlhatheo tsa tikoloho ho netefatsa polokeho jwaloka ha e hlalositse ho SAOSO Organic Standard. Dibaka tse hlaha tsa kotulo ho feta moo di lokela ho sireletswa ho tshilafatso efe kapa efe, ebang e le ya agrokhemikale kapa disilafatsi tsa diindateri.

2. Tsamaiso ya Mobu

Temothuo ya okaniki e qala ka mobu. Ke ntlhatheo ya motheo ya hore bophelo bo botle ba dijalo bo bontsha bophelo bo botle ba mobu. Polasi e tshwanetse ebe le sistimi e hlakileng ya nako e telele ya tsamaiso ya monontsha wa mobu. Sistimi ena e lokela ho kenyeletsa tse latelang:

- a. Mekgwa le diketso tsa ho eketsa maemo a dintho tsa okanike ka hara mobu tse kang “manyolo a matala”, sesireletsamobu(mulch), compose, dijalo tse sireletsang le motswako wa manyolo a diphoofole (menontsha) (Lemoha: manyolo a tala a dumelletswe feela haeba a sebediswa matsatsi a sa feteng a 60 pele ho kotulwa sejalo se ka nnang sa kopana le manyolo ao), se ka bakang keketseho ya dintho tsa okanike mobung le dimaekroubo tse molemo tse amanang le tsona ho thusa ka ho hlophollwa ho lebisang ho ho monngwa ha diaha.
- b. Dikenyo tsena di lokela ho bewa ka tsela e latelang (ka tatelano ya kamoo di ratwang):
- Di etswa/hlahiswa polasing, ho sebediswa dimatherialle tsa motseng/lapeng.
 - Di fumanwa lapeng mona ho tswa dipolasing tse haufi kapa dihlopheng tse haufi. Manyolo a diphoofole a tlameha hore a be a tshetswe monontsha pele a sebediswa, mme a tlameha ho tswa dipolasing tse leng tlasa tsamaiso ya okaniki, kapa ho tswa ho diketso tse atolositsweng tsa bolemi. Manyolo a tswang dipolasing tsa indasteri/difemeng HA A dumellwa
 - A rekwe ho baabi ba ananetsweng.

pH ya mobu le diminerae: Ho utlwisiswa hore mebu ha se ka dinako tsohle e tsitsang bakeng sa tlhahiso ya dijalo e tswileng matsoho ka tshebediso ya dintlhatheo tse hlalositsweng ho a. le *b ka hodimo*. Ho eketswa ha diminerae ho tla dumellwa ha feela dikenyo di:

- Fumanwe ka tsela ya tlhaho ka ho ikamahanya le Maemo.
- Kgethilwe ho sebediswa ka mora manollo ya mobu ho kotjwa SOM (Soil Organic Matter) esitana le CEC (Cation Exchange Capacity)

Tshebediso ya menontsha ya sinthetiki (dikhemikhale tsa temo) e thibetswe kahohlehohele.

3. Taolo ya tshilafatso le ditshilafatsi

Polasi kapa sebaka sefe kapa sefe sa tlhahiso se kotsing ya ho silafatswa ke khemikhale le disilafatsi tsa indasteri, ka dinyanyatsi tse fofang ho tloha dipolasing tsa dikhemikhale tse haufi, tse tswang mebileng, jj. Haeba tse ding tsa dikotsi tsena di bonahala ka hare kapa ho potoloha polasing, mawa a tsamaiso a ho thibela ditshilafatso tsena a lokela ho sebediswa. Ona a ka kenyeletsa:

- a. Di-*buffer zones* (dibaka tse dipakeng tsa moo ho lenngweng) le dijalo tsa *buffer* sebakeng sa polasi esitana le *di-buffer zones* le mela ya motero polasing ho thibela ho jaleha ha tshilafatso ho ka bang teng.

- b. Polokelo e ka thoko ya dipetrokhemikhale, tse kang dipente, dibeso, disebediswa tsa oli tsa ho hlwekisa.
- c. Tlhwetso le ho pudutsa ka hloko disebediswa tsohle bakeng sa ho thibela tshilafatso ya dihlahiswa.

4. Tsamaiso ya Metsi

Dintlhatheo tsa tsamaiso ya mehlodi e tshwarellang le polokeho ya metsi ke ditataiso tse kgolo tse pedi.

- a. Tshebediso ya metsi e lokela ho laolwa ele ho nnetefatsa bapallo ya metsi le ho resaekela/ho sebedisa hape hohle moo ho kgonehang.
- b. Metsi a tshwanetse hore a tshwanele ho nosetsa le ho nowa ke diphoofolo. Haeba ho sebediswa mokoti wa metsi(borehole), ho hlokeha teko ketelong ya pele mme kamora moo diteko tse ding di ka batlwa ke sehlopha sa tekanyetso tsa PGS ho ya ka diphetoho tsa tikoloho sebakeng seo.

5. Tlhahiso ya Dijalo

- Ho jala

Sistimi e rerilweng ya ho jala, e kenyeletsang dintlhatheo tsa ekholoji ho nnetefatsa tsamaiso ya thibelo ya dikokwana le ho phahamisa disaekete tsa bophelo tsa diphoofolo/dikokwana tse molemo. Sistimi e lokela ho kenyeletsa tse latelang:

- i. Ho tswela pele
- ii. Ho jala dijalo tse fapaneng nqa e le nngwe
- iii. Ho jala dijalo tse fapaneng ka dinako tse fapaneng
- iv. Tsamaiso ya Bayodaevesithi
- v. Manyolo a matala/dijalo tse sireletsang.

- Tsamaiso ya Peo/Sethopo:

Ntlhatheo ya kotulo ya peo le ho banka peo e lokela ho ba tataiso. Sena se lokela ho phahamiswa mmoho le ho theha dinetweke tsa phapanyetsano ya dipeo. Haeba ho rekwa dipeo/sethopo, e lokela hore e be ho ya ka dintlhatheo tse latelang:

- i. Reka dipeo le dithopo tsa okanike mohloding o nnetefaditsweng.
- ii. Haeba dipeo kapa dithopo tsa okanike di sa fumanehe, ho ka sebediswa dipeo/dithopo tse lenngweng ka tsela ya tlwaelo ka kananelo ya sehlopha sa tekanyetso sa PGS (ditokollo tse ehllehlang ka hara dinako tse beilweng).

Dipeo kapa dithopo dife kapa dife tsa GM di thibetswe ka hohlehohele temothuong ya okanike.

6. Taolo ya Dikokwana le Mahloko

Ho lokela hore ho utlwisisehe hore kaofela dintlhatheo tsa tlhahiso tse fetileng, ha di etswa ka nepahalo, di lokela ho fokotsa tlhoko ya taolo e eketsehileng ya dikokwana le mahloko. Haeba

- a. Mobu o nonne, o phetse hantle mme o tsitsitse,
- b. Dijalo di jadilwe ho ya ka ditshebediso tsa okanike:

Sistimi ya tlhahiso ya okanike e tla kenyeletsa mekgwa ya sebayoloji, ya botjhaba le ya mekhanikale ho laola dikokwana, lehola le mahloko. Yona e kenyeletsa:

- i. Kgetho ya diphedi le mefutafuta e tshwanetseng;
- ii. Mefutafuta ya potoloho e tshwanetseng le mananeo, ho jala sebakeng se le seng le ho jala ka selekane;
- iii. Temo ya mekhenikale;
- iv. Tshireletso ya dira tsa tlhaho tsa dikokwana ka phano ya bodulo bo ratehang, jwaloka metero, dibaka tsa ho qhotsetsa le *di-buffer zone* tsa ekholoji tse bolokang dimela tsa sethatho ho dibolaya-dikokwana tsa ka tlung;
- v. Dira tsa tlhaho tse kenyeletsang ho ntshwa ha dibolai le dipharasaete tse molemo;
- vi. Ho kwahela ka podisa le ho kuta;
- vii. Ho fula ha diphoofolo;
- viii. Ditaolo tsa mekhenikale tse kang difi, dithibelo, kganya le modumo.
- ix. Ditokisetso tse etswang polasing tsa dijalo tsa lehaeng, diphoofolo le diphedi tse nyane(dikokwana).

- c. mohlodi wa metsi o hlwekile,
- d. mme ekhosistimi ya lehae e tsamaiswa ka nepo;

Dimela le diphoofolo tse ka tlasa tsamaiso ya okanike hangata di phela hantle, mme kahoo taolo ya dikokwana le mahloko e ba e nyane. Ho na le kutlwisiso ya hore rapolasi ha a na taolo e felletseng hodima dintlha tsena kaofela le hore ho se tsetse ho ka baka diwa sa dikokwana le mahloko. Di lokela ho laolwa ka tatelano e latelang ya kgetho:

- a. Ntshetsopele ya boleng ba mobu, bophelo bo botle le ho nona ha mobu ka ditshebetso tsa okanike.
- b. Ho jala dijalo tse thibelang dikokwana le meedi.
- c. Ho sebedisa dihlahiswa tsa tlhaho kapa metswako e entsweng polasing ho laola kapa o leleka dikokwana/mafu ka ho ikamahanya le Maemo.
- d. Bayodaenamiki le /kapa ditokisetso tse ding tse dumelletsweng tsa maekrobayala.
- e. Dihlahiswa tse ananetsweng bakeng sa tshebediso ya temothuo ya okanike.

Dibolayadikokwana tsa khemikhale tsa sinthethiki le dihebisaele ha di a lokela ho sebediswa temothuong ya okaniki.

7. Thuo ya diphoofolo ka tsela ya saense

Ho ruwa mehlape ya okanike ka tsela ya saense ho theilwe ho kamano e ntle dipakeng tsa naha, dijalo, mehlape, tlhompho ya ditlhoko tsa mmeleng le tsa boitshwaro tsa mehlape le ho fetjwa ka dijo tse lenngweng ka okanike tsa boleng bo botle.

- a. Disistimi tse se nang mobu tsa thuo ya diphoofolo ka tsela ya saense di thibetswe;
- b. Tsamaiso, tikoloho, meaho, palo ya mehlape moahong le boholo ba mehlape di lokela ho lokisetso ditlhoko tsa boitshwaro ba diphoofolo, khr.
 - i. Motsamao wa bolokolohi o lekaneng le monyetla wa ho bontsha dipaterone tse tlwaelehileng tsa boitshwaro (sebaka se lekaneng sa ho ema, ho paqama, ho tsamatsamaya, ho kwetlisa, ho robala le ho tswala ka tsela ya tlhaho le ka boiketlo);

- ii. Moya o foreshe o lekaneng, metsi, dijo, mofuthu o lekaneng le kganya ya tlhaho motsheare;
- iii. Phihlello ho dibaka tsa ho phomola, boitshireletso le tshireletso ho kganya ya letsatsi, aterese moo ho kgonehang, motjheso le mohatsela, pula, seretse le moya;
- iv. Phano ya matheriale o tshwanetseng le dibaka bakeng sa boitshwaro ba ho sibolla le ho tsoma dijo;
- v. Tokisetso e lokela ho etswa bakeng sa dihlopha tse itseng tsa diphoofolo (mohl., bakeng sa dikgomo/dinku/dipodi: kwetliso ya phedisano le ho fula; bakeng sa dikolobe: ho mela, ho robala di arohane, dibaka tsa diketsahalo/ho ntsha mantle le tsa ho fepela, ho tswala ka bolokolohi, ho dula ka dihlopha; bakeng sa dikgoho: ho fuama, ho otlolla/phukalatza masiba, ho tsoma dijo, ho pitika leroleng, ho dula le ho kobola masiba;

Lemoha: diphoofolo tseo sistimi ya tsamaiso ya tsona e hlohang ho tlamellwa ka ntle bakeng sa ho fula di ka nna tsa laolwa ka boikamahanyo le ditlhoko tsona.

- c. Taolo ya dikokwana le mahloko e tla tsamaiswa ho ya ka mekgwa e latelang, ka tatelano ya bohlokwa:
 - i. Dijo tse tletseng phepo le bophelo;
 - ii. Mekgwa ya thibelo (ho senya, ho tloswa ha bodulo le phihlello ya meaho);
 - iii. Mekgwa ya mekhanikale, ya mmele le ya bayoloji;
 - iv. Dintho (ntle le dibolayadikokwana tsa khemikhale tsa sinthethiki) tse sebediswang difing;
 - v. Dintho tse ngotsweng lenaneng le ho Appendix 5 la maemo a SAOSO Kgatiso ya 1.7 Phupjane, 2020.
- d. Ha diphoofolo di fuwa bodulo, rapolasi o tla nnetefatsa hore disebediswa tse lekaneng tsa tlhaho le tsa okaniki tsa ho robala di a fanwa le hore ho ikamahangwa le ditlhoko tse itseng tsa bodulo bakeng sa mofuta ka mong wa sephidi.
 - i. Diphoofolo kaofela di tla ba le phihlello e sa thibelweng le ya kamehla ho makgulo kapa dibaka tse bulehileng tse mobung;
 - ii. Bakeng sa dikgoho tse behelang, ho tla hlontjhwa nako e lekaneng ya ho phomola letsatsi le letsatsi ya dihora tse robedi tse sa kgaotseng ntle le kganya ya maiketsetso.
- e. **Qalo ya diphoofolo le nako ya phetoho:** diphoofolo tsa okanike di tswalwa le ho hodisetswa dipolasing tsa okanike. Disistimi tsa thuo ya diphoofolo ka tsela ya saense ha di fetoha ho tloha ho tsela ya tlwaelo ho isa ho ya okanike di hloka nako ya phetoho:
 - i. Madinyane a ka nkuwa a le okaniki ha feela mme wa ona a ne a sebetswa kapa a hlokomelwa ka tsela ya okanike nakong yohle ya boimana;
 - ii. Diphoofolo tsa nama di lokela ho hodiswa ka okaniki ho tloha mohla di tswalwang;
 - iii. Lebeso le ka nkuwa le le okanike ha feela phoofolo e hangwang e ne e hlokomelwa ka tsela ya okaniki nakong yohle ya boimana pele e sisa;
 - iv. Mahe a ka nkuwa a le okanike ha feela kgoho e ne hlokomelwa ka tsela ya okanike ho tloha ha ele matsatsi a 2;
 - v. Diphoofolo tse tswalang di ka tliswa di etswa dipolasing tsa tlwaelo ka palo e

hodimodimo ka selemo ya 10% ya diphoofole tse hodileng tsa mofuta o le mong polasing. Diphoofole tse tswalang tse tshahadi tseo eseng tsa okanike di lokela ho ba *nulliparous* (khr. ha di a tshwanela hore di be di kile tsa tswala).

- f. Ho kgaolwa ditho ho thibetswe. Ho kgaolwa ha melomo dinonyaneng; ho faolwa; ho ponngwa ha mehatla ya dikonyana; ho kgaolwa ha dinaka; ho etswa diring (ntle le dikolobeng) di ka sebediswa ha feela ho fokotswa ho sotleha ha phoofole mme di-anasethethiki di sebediswa moo ho lokelang.
- g. **Phepo:** Diphoofole tsa okanike di fumana ditlhoko tsa tsona tsa phepo ho furu ya okanike le dijo tsa okanike tsa boleng bo botle.
 - i. Ka hodimo ho 50% ya dijo di tswa ho yuniti ya polasi ka boyona, dibaka tsa ho fula tsa tlhaho tse tikolohong, kapa di hlahisiwa mmoho ka tshebedisano le dipolasi tse ding tsa okanike tse lebatoweng;
 - ii. Diphoofole tse thuisang di tla ba le phihlello ho ditlheberetsi. Dithuisi di lokela ho fulwa nakong yohle ya (dihla)sehla sa ho fula;
 - iii. Madinyane a sa leng manyane a diantshi a tla fuwa lebesa la mme kapa lebesa la okanike le tswang ho mofuta wa tsona mme a tla kgweswa feela kamora nako ya dikgwedi tse 3 bakeng sa manamane le dipetsana; dibeke tse 6 bakeng sa dikolajana, dibeke tse 7 bakeng sa dikonyana le dipotsanyana.
- h. **Meriana ya mahloko a diphoofole:** Mehato yohle e kgonehang e tla nkwa ho netefatsa bophelo bo botle le tlhokomelo ya diphoofole ka diketso tse thibelang thuo ya diphoofole ka tsela ya saense.
 - i. Haeba phoofole e kula kapa e lemala ntle le mehato ya thibelo, phoofole eo e tla alashwa hantle le ka nepo, ha ho hlokeha, ka thoko le sebakeng se loketseng. Borapolasi ba tla qala pele ka meriana le dikalafo tsa tlhaho, tse kenyeletsang homeopathy, meriana ya Ayurvedic le akhuphantjha;
 - ii. Tshebediso ya ditlhare kapa diantibayotiki tsa diphoofole tsa *synthetic allopathic* e tla baka hore phoofole eo e lahlehelwe ke boemo ba yona ba okanike. Bahlahisi ha ba no boloka meriana ena moo ho etsa jwalo ho tlang ho baka tshotleho e sa hlokeheng ya diphoofole;
 - iii. Ha ho sebediswa dihlahiswa tsa meriana ya diphoofole tsa *allopathic*, nako ya kgulo e tla ba bonyane e iphetileng habedi ya molao, kapa bonyane dihora tse 48 ha ho se na nako ya kgulo e hlalositsweng;
 - iv. Tshebediso e thibelang ya moriana wa diphoofole wa *allopathic* wa sinthethiki e thibetswe;
 - v. Dihlahiswa tseo e leng tsa sinthethiki tse sebediswang ho susumetsa tlhahiso kapa ho hatella kgolo ka tlhaho di thibetswe;
 - vi. Ho entwa ho dumelletswa ha feela bohloko bo tsejwa kapa bo lebelletswe hore bo tla fetoha bothata tikolohong ya polasi eo le moo bohloko bona bo ke keng ba laoleha ke mawa a mang a tsamaiso kapa ha ho entwa ho hlokeha ka molao.

- i. **Dipalangwang le ho Hlaba:** Diphoofolo tsa okanike di kopana le setrese se tlase nakong ya ho tsamaiswa ka dipalangwang le ho hlajwa.
 - i. Tshebediso ya dintho tsa elektriiki tse kgwathang le disebediswa tse kang tseo di thibetswe;
 - ii. Diphoofolo di se ke tsa hlajwa ka dithethebatsi(tranquillisers) kapa metsosa pele ho kapa nakong ya ho tsamaiswa ka dipalangwang;
 - iii. Phoofole ka nngwe kapa sehlopha sa diphoofolo se tla hlwaeha mohatong ka mong ka hara sepalangwang le nakong ya ho hlajwa;
 - iv. Dinako tsa leeto la ho ya selagepale di keke tsa feta dihora tsa robedi;
 - v. Ho kopana (ka pono, modumo kapa monko) ha phoofole e phelang le diphoofolo tse shweleng tshebetsong ya ho hlajwa ho tlameha ho qojwa;
 - vi. Phoofole ka nngwe e tla robatswa ka dithethefatsi pele e ntshwa madi.

8. Ho kotula le ho pakela Harvesting and packaging

- a. Kaofela disebediswa, dipalangwang le ditshelo tse sebediswang hape di tla hlwekiswa hantle mme di se be le masalla pele di sebediswa bakeng sa dihlahiswa tse hlalisitsweng ka okaniki;
- b. Disebediswa tse sebedisitsweng bakeng sa ho pakela di keke tsa silafatsa dihlahiswa mme tshebediso ya tsona e tla nkela hloohong kamo eo di ka bang le yona tikolohong. Tshebediso ya ho pakela ka dintho tse resaelelwang le tse resaelehang e lokela ho phahamiswa, mme ho pakela ho lokela ho seelwa moedi o tlaselase;
- c. Disebediswa tsa ho pakela, ditshelo tsa ho boloka, kapa meqomo e tshetseng a *synthetic fungicide*, diporesefetifi, kapa dinyanyatsi di thibetswe.

9. Ho hlwekisa, ho bolaya dikokwanahloko le bohlweki

- a. Ke feela disebediswa tsa ho hlwekisa le tsa ho bolaya dikokwanahloko tse dumelletsweng ho sebediswa tlhahisong ya okaniki tse ka sebediswang;
- b. Mekgwatsamaiso e tsamaisanang le tshebetso ya ho tshwara dijo tsa tlwaelo le boikamahanyo le melao ya bomasepala ba lehae e lokela ho bewa ho nnetefatsa polokeho ya dijo.

10. Tekatekano le toka ya setjhaba

- a. Ditshebetso tsa khiro di lokela ho tsamaiswa ka ho ikamahanya le molao wa Basebetsi wa Afrika Borwa le Molaotheo;
- b. Ditokelo tsa bana di lokela ho ikamahanya le mooko wa [Universal Declaration of Human Rights](#) (*Boitlamo ba Matjhaba ba Ditokelo tsa Botho*) ho nnetefatsa hore ditokelo tsa bona tsa ho ba le bongwana bo thabileng, bo bolokehileng le bo putsang di a hlontjha.

11. Ho bolokwa ha ditokomane le Direkoto

Rapolasi ka mong kapa ofisi ya PGS e lokela ho ba le sete ya direkoto e fumanehang le e loketseng e kenyeletsang tse latelang:

- a. Dimmapa le kapa diketjhe tsa polasi, dibaka tsa tlhahiso le/kapa kotulo;
- b. Direkoto tsa ditheko/dinyehelo tsohle tsa dikenyo sistiming ya polasi;
- c. Dikoto tsa ho jala, ho kotula le ho rekisa.

Direkoto tsena di lokela ho fumaneha nakong ya tekanyetso ya nako le nako. Direkoto di ka ba ka sebopeho se tsamaelanang le boholo le mothamo wa tsamaiso wa rapolasi/sehlopha, ntle le haeba ho ka utlwiswa ke balekodi, mme di fana ka bopaki bo hlakileng ba ho reka, ho hlahisa le tshepahalo ya dithekiso. PGS e tla utlwelana le mme e tshehetse borapolasi ba sa ntseng ba qala bao e ka nnang yaba ba thata fallwa ke ho boloka direkoto tse jwalo.

Qetelo

Ho lokela hore ho utlwiswe ka ho hlaka, hore dintlhatheo tsena tsa tlhahiso ke kakaretso e theilweng ho Boemo ba SAOSO Kgatiso ya 1.7 Phupjane, 2020 bakeng sa Tlhahiso le Tshebetso ya Okaniki le hore diketso tsohle le ditlhahiso di lokela ho lekolwa ho ya ka Boemo. Sete ena ya dintlhatheo e phatlaladitswe ele tokomane e nolofaditsweng le e fumanehang, mme e fetolela maemo ho sebopeho se tshwanelang bankaseabo ba PGS. Ho se ikamahanye le diqeto bakeng sa kamohelo di tla thehwa ho Boemo.

Sheba ho SAOSO Standard Version 1.7 June, 2020 bakeng sa tataiso ho dipehelothoko tse bonahalang tse dumeletsweng.

Tlhahiso ya bukana ena e tsheheditse ka ditjhelete ke South African Organic Sector Organisation le Knowledge Hub for Organic Agriculture in Southern Africa (KHSA) jwaloka karolo ya projeke ya lefatshe ya Knowledge Centre for Organic Agriculture in Africa (KCOA), e kentsweng tshebetsong ke Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH lebitsong la German Federal Ministry for Economic Cooperation and Development (BMZ).

Ho fumana le ho utlwisisa leano la tokomane ena la ditokelo tsa kgatiso ho tloha ka la 5 Mphalane 2022, sebedisa khouto ya QR e ka tlase mona:

